

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาการแพร่กระจายและการยอมรับการเพาะปลูกยางพาราของเกษตรกรในจังหวัดพะเยา มุ่งที่จะศึกษาพัฒนาการ รูปแบบ ลักษณะและปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการแพร่กระจายการปลูกยางพาราของเกษตรกร โดยการใช้ข้อมูลทางสถิติของเกษตรกรที่ปลูกยางพาราตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 – 2546 ซึ่งปลูกยางพาราก่อนการประกาศยกเลิกเขตส่งเสริมการปลูกยางพาราในภาคเหนือและข้อมูลสถิติของเกษตรกรที่กำลังจะปลูกยางพาราในปี พ.ศ. 2547 – 2549 โดยเกษตรกรเหล่านี้เข้าร่วมโครงการปลูกยางพารากับรัฐบาลหลังจากการประกาศยกเลิกเขตส่งเสริม การศึกษาเปรียบเทียบการยอมรับและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและไม่ยอมรับการปลูกยางพาราของเกษตรกรตัวอย่างในบ้านน้ำมิน ตำบลแม่ลาว อำเภอเชียงคำและบ้านสา ตำบลทุ่งกล้วย กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ซึ่งประกอบไปด้วยระยะเวลาของการยอมรับ แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับครั้งแรก ระดับความรู้เรื่องยางพาราก่อนปลูก และการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมหลังการปลูกยางพาราของเกษตรกร โดยการศึกษาจากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 160 ชุด และการวิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพาราในจังหวัดพะเยา โดยใช้ข้อมูลในรูปแบบเอกสาร ข้อมูลสถิติ และข้อมูลระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ในการนำมาวิเคราะห์แบบซ้อนทับของกระบวนการทางสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ผลของการศึกษาสรุปได้ดังนี้

6.1.1 การแพร่กระจายของการปลูกยางพารา

การเริ่มต้นปลูกยางพาราในจังหวัดพะเยามีแนวความคิดมาจากโครงการอีสานเขียวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐบาลในปี พ.ศ. 2532 ที่นำต้นยางพารามาปลูกทดแทนไม้ยืนต้นอื่นบนภูเขา ที่ให้ผลตอบแทนแก่ธรรมชาติเพียงอย่างเดียว โดยไม่ทำให้เกิดรายได้แก่เกษตรกรในขณะที่การปลูกยางพารา นอกจากจะช่วยให้ฟื้นฟูสภาพป่าไม้และทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่แล้ว เกษตรกรและชาวบ้านยังมีรายได้ที่มั่นคงสม่ำเสมอจากการกรีดยางพาราด้วย การมีแนวคิดดังกล่าวทำให้นักธุรกิจในจังหวัดพะเยารวมกลุ่มกัน เพื่อส่งเสริมการปลูกยางพาราในปี พ.ศ. 2533 แต่การส่งเสริมไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ยอมรับการปลูกยางพารา โดยไม่เชื่อว่ายางพาราจะเจริญเติบโตและให้น้ำยางได้ นอกจากนั้นยังถูกต่อต้านจาก

เจ้าหน้าที่รัฐบาล เพราะจังหวัดพะเยายังไม่ใช่เขตส่งเสริมการปลูกยางพาราตามประกาศของรัฐบาล ทำให้ช่วงเวลานี้ยางพาราไม่ได้รับความสนใจจากเกษตรกรในจังหวัด จนถึงปี พ.ศ. 2542 เกษตรกรที่ปลูกยางพาราในปี พ.ศ. 2534 สามารถกรีดยางและมีรายได้ดีจากการขายยางแผ่น ทำให้กระแสการปลูกยางพาราเริ่มมีมากขึ้นและมีเกษตรกรที่ยอมรับการปลูกยางพาราเพิ่มมากขึ้นทุกปี จนรัฐบาลประกาศในวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 ให้ทุกจังหวัดภาคเหนือสามารถปลูกยางพาราได้จำนวน 300,000 ไร่ และมีโครงการปลูกยางพาราเพื่อยกระดับรายได้ให้แก่เกษตรกร ทำให้ในจังหวัดมีการปลูกยางพารากันมากในปัจจุบัน

รูปแบบการแพร่กระจายของการปลูกยางพาราในจังหวัดพะเยาเป็นแบบสุม เนื่องจากพื้นที่เริ่มต้นของการปลูกยางพารา ในปี พ.ศ. 2534 คือ บ้านดอกบัว ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมืองพะเยา แต่ไม่พบว่ามีเกษตรกรในอำเภออื่นๆ ที่อยู่โดยรอบสนใจปลูกยางพารา ในขณะที่กิ่งอำเภอกุช창ที่อยู่ไกลจากอำเภอเมืองพะเยามีเกษตรกรสนใจปลูกยางพาราเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการยอมรับการส่งเสริมการปลูกยางพาราของผู้นำในตำบลที่มาจากพ่อค้าภายในจังหวัด ซึ่งทำให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นใหม่ของการขยายพื้นที่ปลูกยางพารา ส่วนการแพร่กระจายของพื้นที่ปลูกยางพาราของระดับหมู่บ้านก็เป็นแบบสุมเช่นเดียวกัน เนื่องจากมีการขยายของพื้นที่ปลูกยางพาราออกไป โดยไม่มีความสัมพันธ์กับหมู่บ้านที่ปลูกยางพาราเดิม ซึ่งมีหลายหมู่บ้านที่ปลูกยางพาราร่วมกันแต่ไม่ได้มีพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงกัน และแนวโน้มของการขยายพื้นที่ปลูกยางพาราในระดับหมู่บ้านจะเป็นแบบเพื่อนบ้านข้างเคียงมากขึ้นในอนาคต

ขั้นตอนการแพร่กระจายของพื้นที่ปลูกยางพาราในจังหวัดพะเยาแบ่งออกเป็น 4 ช่วง ได้แก่ ปีพ.ศ. 2534 ปี พ.ศ. 2535 – 2543 ปี พ.ศ. 2544 – 2546 และหลังปี พ.ศ. 2546 โดยปี พ.ศ. 2534 เป็นช่วงเริ่มต้นของการปลูกยางพาราในจังหวัด ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 – 2543 ถือว่าเป็นช่วงที่ไม่มีมีการขยายตัวของพื้นที่ปลูกยางพารา เพราะเกษตรกรไม่ให้การยอมรับและถูกต่อต้านจากหน่วยงานรัฐบาล และในปี พ.ศ. 2544 – 2546 ถือว่าเป็นช่วงที่มีการตื่นตัวในการปลูกยางพารากันมากภายในจังหวัด เพราะมีเกษตรกรที่ปลูกยางพารามาก่อนสามารถขายยางแผ่นได้ราคาดี ส่วนหลังปี พ.ศ. 2546 คาดว่าการปลูกยางพาราในจังหวัดพะเยาจะมีการปลูกเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมจากการประกาศให้จังหวัดพะเยาเป็นเขตส่งเสริมและมีโครงการปลูกยางพาราของรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

ปัจจัยหลักที่สนับสนุนการแพร่กระจายการปลูกยางพาราของเกษตรกรเป็น ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เช่น การมีราคาตกต่ำของผลผลิตพืชชนิดอื่น และความคาดหวังว่าจะมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นจากราคายางพาราในอนาคต และปัจจัยทางด้านกายภาพ คือ ยางพาราช่วยฟื้นฟูสภาพป่าไม้เสื่อมโทรม ส่วนปัจจัยหลักที่เป็นอุปสรรคต่อการแพร่กระจายการปลูกยางพาราของ

เกษตรกรเป็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเช่นกัน เช่น ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ และเกษตรกรมีหนี้สิน ค้างชำระ และปัจจัยทางด้านคุณลักษณะของยางพารา คือ ให้ผลผลิตช้าต้องรอเวลานานถึง 6 ปี กว่า จะเปิดกรีดได้

6.1.2 การยอมรับการปลูกยางพาราของเกษตรกร

ระยะเวลาของการยอมรับการปลูกยางพาราลงหลังจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องยางพาราครั้งแรกในจังหวัดพะเยาของเกษตรกรบ้านน้ำมินมีมากกว่าเกษตรกรบ้านสา เนื่องจากความแห้งแล้งของพื้นที่และมีสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาชันชัน ทำให้มีทางเลือกในการปลูกพืชอื่นน้อยกว่า ในขณะที่การศึกษาระยะเวลาของการยอมรับการปลูกยางพาราของเกษตรกรทั้ง 2 หมู่บ้านสามารถแบ่งกลุ่มผู้ยอมรับออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ยอมรับเร็ว กลุ่มผู้ยอมรับส่วนใหญ่ และกลุ่มผู้ยอมรับช้า

แหล่งข้อมูลข่าวสารในเรื่องยางพาราที่เกษตรกรได้รับครั้งแรกของเกษตรกรทั้ง 2 หมู่บ้านมีความเหมือนกัน คือ ได้รับข้อมูลมาจากเกษตรกรที่ปลูกยางพารามาก่อน พ่อค้า และญาติพี่น้อง แต่ความถี่ของแหล่งข้อมูลที่มาจากพ่อค้าเกษตรกรบ้านสาจะให้ความสำคัญมากกว่าเกษตรกรบ้านน้ำมิน ในขณะที่แหล่งข้อมูลที่มาจากเกษตรกรและญาติพี่น้องมีความถี่ในการเลือกอยู่ใกล้เคียงกัน

ระดับความรู้ในเรื่องยางพาราก่อนปลูกของเกษตรกรทั้ง 2 หมู่บ้าน สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับเหมือนกัน คือ ไม่มีความรู้ และมีความรู้เล็กน้อย โดยเกษตรกรบ้านสาจะมีระดับความรู้เล็กน้อยในเรื่องยางพารามากกว่าเกษตรกรบ้านน้ำมิน เนื่องจากอยู่ใกล้หมู่บ้าน ซึ่งมีเกษตรกรปลูกยางพารามาก่อน ในขณะที่บ้านน้ำมินจะมีเกษตรกรที่ไม่มีความรู้ในเรื่องยางพารามากกว่า เนื่องจากพื้นที่อยู่ไกลแหล่งข้อมูลข่าวสารและไม่มีเกษตรกรในหมู่บ้านใกล้เคียงที่ปลูกยางพารามาก่อน

การค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมหลังการปลูกยางพาราของเกษตรกรทั้ง 2 หมู่บ้าน มีความเหมือนกัน ได้แก่ การหาความรู้มาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปลูกยางพารา หนังสือ และเกษตรกรที่ปลูกยางพารามาก่อน แต่ความถี่ของแหล่งข้อมูลทั้ง 3 เกษตรกรบ้านสาจะให้ความสำคัญมากกว่าเกษตรกรบ้านน้ำมิน เนื่องจากการอยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมที่สะดวกทำให้การเดินทางไปค้นคว้าหาข้อมูลได้ง่ายกว่า

ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปลูกยางพาราของเกษตรกรเป็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ความคาดหวังว่าจะได้รับผลตอบแทนสูงจากราคายางพาราและการมีตลาดรองรับในอนาคต ปัจจัยทางด้านการเมือง/องค์กรการแพร่กระจาย เช่น นโยบายการขยายพื้นที่ปลูกยางพารา

และการมีหน่วยงานเข้ามาให้ความรู้ในชุมชน และปัจจัยทางด้านการติดต่อสื่อสาร คือ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ส่วนปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการไม่ยอมรับการปลูกยางพาราของเกษตรกรเป็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเหมือนกัน เช่น การขาดแคลนเงินทุน และเกษตรกรไม่มีที่ดินสำหรับการปลูกยางพารา ปัจจัยทางด้านกายภาพ คือ ความยากลำบากในการเข้าถึงพื้นที่ และปัจจัยในระดับบุคคล คือ เกษตรกรไม่ชอบทดลองปลูกพืชชนิดใหม่

6.1.3 การวิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา

การวิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา โดยกระบวนการทางระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ได้ใช้ชั้นข้อมูล 7 เรื่อง ได้แก่ พื้นที่ขอบเขตป่าไม้ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ชุดดิน ปริมาณน้ำฝน ระดับความสูง ความลาดชัน และพื้นที่ที่เกิดไฟป่า พบว่าสามารถแบ่งระดับความเหมาะสมออกได้เป็น 4 ระดับ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา โดยจังหวัดพะเยามีพื้นที่เหมาะสมสำหรับปลูกยางพารา 1,802,299.59 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 46.62 ของพื้นที่จังหวัด ซึ่งอำเภอที่มีพื้นที่เหมาะสมมากที่สุด คือ อำเภอเชียงคำ อำเภอเมืองพะเยา และกิ่งอำเภอภูซาง

6.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาการแพร่กระจายและการยอมรับการเพาะปลูกยางพาราของเกษตรกรในจังหวัดพะเยา มีสาระที่นำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับทฤษฎี แนวคิดและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

6.2.1 การแพร่กระจายของพื้นที่ปลูกยางพารา

รูปแบบการแพร่กระจายของพื้นที่ปลูกยางพาราในจังหวัดพะเยาจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสุ่ม ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ได้กำหนดไว้คือ รูปแบบการแพร่กระจายของพื้นที่ปลูกยางพาราในจังหวัดพะเยาเป็นแบบเพื่อนบ้านใกล้เคียง เนื่องจากรูปแบบการแพร่กระจายแบบสุ่ม เป็นผลมาจากการมีเจ้าหน้าที่และพ่อค้าเข้าไปส่งเสริมในพื้นที่ โดยการเลือกกลุ่มเกษตรกรที่มีปัญหาการผลิตทางการเกษตรเป็นสำคัญ ซึ่งทำให้เกษตรกรต่างพื้นที่เกิดการยอมรับ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Brown (1981) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมการเลือกของแต่ละบุคคลถูกจำกัดโดยหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน โดยมีความแตกต่างจากแนวคิดของ Haggett (2001) ที่กล่าวว่า การแพร่กระจายของการยอมรับนวัตกรรมจะขึ้นอยู่กับระยะทางเป็นสำคัญ บุคคลที่อยู่ใกล้กันจะมีโอกาสในการติดต่อสื่อสารกันมากกว่าบุคคลที่อยู่ไกลกว่า การติดต่อนี้ อาจจะเป็นแบบคนต่อคน กลุ่มคนต่อกลุ่มคน หรือคนต่อกลุ่มคนก็ได้ และแตกต่างจากผลงานของ Hagerstrand (1967) ที่ระบุ

ว่า การเคลื่อนย้ายข้อมูลข่าวสารระหว่างบุคคล การติดต่อสื่อสารแบบตัวต่อตัวได้รับการพิจารณาว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุดในกระบวนการเรียนรู้

ปัจจัยหลักที่สนับสนุนการแพร่กระจายการปลูกยางพาราของเกษตรกรเป็น ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เช่น การมีราคาคงตัวของผลผลิตพืชชนิดอื่น และความคาดหวังว่าจะมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นจากราคายางพาราในอนาคต และปัจจัยทางด้านกายภาพ คือ ยางพาราช่วยฟื้นฟูสภาพป่าไม้เสื่อมโทรม ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ คือ ปัจจัยทางการเมือง/องค์กรการแพร่กระจาย สำหรับผลการศึกษปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่สนับสนุนการแพร่กระจายนวัตกรรม มีความสอดคล้องกับ Smith (1974) ที่ศึกษาการแพร่กระจายของการปลูกข้าวโพด สอดคล้องกับ Brown (1981) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแพร่กระจายพืช Pyrethrum และการศึกษาของ Garst (1974) ที่กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการกระจายของการปลูกกาแฟ คือ การมีโรงงานจำนวนมากและตลาดรองรับ สอดคล้องกับ Wrathall (1978) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแพร่กระจายของพืชน้ำมัน (Oil – Seed Rape) คือ ระดับราคาจาก EEC สอดคล้องกับ Awudu and Wallace (2005) ที่ศึกษาการแพร่กระจายของเทคโนโลยีการผสมพันธุ์วัวใหม่ ส่วนผลการศึกษปัจจัยทางด้านกายภาพที่สนับสนุนการแพร่กระจายการเพาะปลูกยางพารา มีความสอดคล้องกับ Tarrant (1974) ที่ศึกษาการแพร่กระจายของการปลูกข้าวโพด สอดคล้องกับ Ilbery (1985) ศึกษาการแพร่กระจายขององุ่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ McGuirk and Mundlak (1991) ที่ศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิธีการส่งเสริมระบบการเกษตรกรรม และสอดคล้องกับ Thomas et al. (1998) ที่ศึกษาการสนับสนุนและไม่สนับสนุนด้านนโยบายและการตลาดของการทำการเกษตร

ปัจจัยหลักที่เป็นอุปสรรคต่อการแพร่กระจายการปลูกยางพาราของเกษตรกรเป็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเหมือนกัน เช่น ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ และเกษตรกรมีหนี้สินค้างชำระ และปัจจัยทางด้านคุณลักษณะของยางพารา คือ รอเวลานานกว่าจะเปิดกรีด ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ คือ ปัจจัยทางด้านสังคม/วัฒนธรรม เป็นอุปสรรคต่อการแพร่กระจาย สำหรับผลการศึกษปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่เป็นอุปสรรคต่อการแพร่กระจายการเพาะปลูกยางพารา มีความสอดคล้องกับ Yapa and Mayfield (1978) ที่ศึกษาถึงความสำคัญของปัจจัยส่วนบุคคล สารนิเทศ และทรัพยากรที่มีอิทธิพลต่อการไม่ยอมรับการเพาะปลูกยางพารา ซึ่งมีความขัดแย้งกับการศึกษาของ อรุณี ไชยวงศ์ (2546) ในการศึกษาพัฒนาการและการแพร่กระจายของการเลี้ยงผึ้งในสวนลำไย และพิชยศ อ่อนสีบุตร (2537) ที่ศึกษาการแพร่กระจายและการยอมรับพืชเศรษฐกิจในพื้นที่สูง ส่วนผลการศึกษปัจจัยทางด้านคุณลักษณะของนวัตกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อแพร่กระจายการเพาะปลูกยางพารา มีความขัดแย้งกับ Tarrant (1974) ที่ศึกษาการแพร่กระจายของการปลูกข้าวโพด ขัดแย้งกับ Benjawan (1996) ศึกษาเงื่อนไขที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับข้าวโพดพันธุ์

ผสม ซึ่งขัดแย้งกับ อรุณี ไชยวงศ์ (2546) ที่ศึกษาพัฒนาการและการแพร่กระจายของการเลี้ยงผึ้ง ในสวนลำไย และ Jorge and William (2002) ที่ศึกษาการยอมรับพืชตกแต่งพันธุกรรม

6.2.2 การยอมรับการปลูกยางพาราของเกษตรกร

แนวคิดในการยอมรับนวัตกรรมของ Rogers (1983) ที่ได้สร้างแบบจำลองของ กระบวนการตัดสินใจขึ้นโดยเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จากการสังเกตและสอบถามเกษตรกร ในพื้นที่ต่างๆ พบว่าประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ที่จะทำให้เกษตรกรเกิดการยอมรับและไม่ยอมรับ นวัตกรรม ได้แก่ 1) การมีความรู้พื้นฐาน 2) การชักจูง 3) การตัดสินใจ 4) การปฏิบัติ และ 5) การ ยืนยัน แต่ผลจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ลำดับเหตุการณ์ของการยอมรับและไม่ยอมรับของ เกษตรกรไม่ได้เป็นเหมือนแบบจำลองของ Rogers แต่ก็มีลักษณะที่คล้ายกัน นั่นคือ การยอมรับ และไม่ยอมรับของเกษตรกรประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรับรู้ 2) ความสนใจ 3) การ ชักจูง 4) การประเมิน 5) การตัดสินใจ 6) การปฏิบัติ และ 7) การยืนยัน การสร้างแบบจำลองใน การศึกษาครั้งนี้ พบว่า การยอมรับนวัตกรรมของเกษตรกรในพื้นที่ เกษตรกรไม่จำเป็นต้องมี ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนวัตกรรมก่อนตัดสินใจ แต่ความสนใจและการประเมินของเกษตรกรจะ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกษตรกรเลือกที่จะยอมรับนวัตกรรม โดยมีเจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่มี ประสบการณ์เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้

นอกจากนั้นการเปรียบเทียบกลุ่มของผู้ยอมรับโดยอาศัยจำนวนเกษตรกรและระยะเวลา ที่ใช้ในการยอมรับ ระหว่างการจำแนกโดยแนวคิดของ Rogers และการจำแนกที่ได้จากการศึกษา ครั้งนี้ พบว่ามีความคล้ายกัน นั่นคือ ผลงานของ Rogers ได้แบ่งกลุ่มของผู้ยอมรับออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บุกเบิก 2) กลุ่มผู้ยอมรับเร็ว 3) กลุ่มผู้ยอมรับส่วนใหญ่ 4) กลุ่มผู้ยอมรับช้า และ 5) กลุ่มผู้ยอมรับล่าช้า แต่จากผลการศึกษาสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ยอมรับ เร็ว 2) กลุ่มผู้ยอมรับส่วนใหญ่ และ 3) กลุ่มผู้ยอมรับช้า ซึ่งในผลการศึกษาไม่มีกลุ่มผู้บุกเบิกและ กลุ่มผู้ยอมรับล่าช้า เนื่องจาก เกษตรกรในพื้นที่ศึกษายังไม่มีคุณสมบัติของการมีความ กระตือรือร้นในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่มีการติดต่อกับบุคคลกลุ่มอื่นๆ นอกกลุ่มเกษตรกร เหมือนกันซึ่งมีอยู่น้อย โดยส่วนใหญ่จะเป็นการรอรับข้อมูลและตัดสินใจปลูกทันที ซึ่งก็จะมี ความสัมพันธ์กับการหาทางออกให้กับปัญหาทางการเกษตรในปัจจุบัน ส่วนการไม่มีกลุ่มผู้ยอมรับ ล่าช้า เนื่องจาก เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการที่จะยอมรับนวัตกรรม แต่บางครั้งการถูกจำกัดในด้าน เงินทุน ที่ดิน หรือหนี้สินเดิม ทำให้ไม่สามารถที่ตัดสินใจยอมรับได้ในปัจจุบัน ในขณะที่หลายคน กำลังวางแผนสำหรับการยอมรับในอนาคต ซึ่งเกษตรกรที่มีความเชื่อแบบโบราณที่ไม่ยอมรับ นวัตกรรมใหม่มีน้อยในพื้นที่ศึกษา

ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปลูกยางพาราของเกษตรกรเป็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ความคาดหวังว่าจะได้รับผลตอบแทนสูงจากราคายางพาราและการมีตลาดรองรับในอนาคต ปัจจัยทางด้านการเมือง/องค์กรการแพร่กระจาย เช่น นโยบายการขยายพื้นที่ปลูกยางพาราและการมีหน่วยงานเข้ามาให้ความรู้ในชุมชน และปัจจัยทางด้านการศึกษา คือ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ซึ่งมีความสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมีผลต่อการยอมรับการปลูกยางพาราของเกษตรกร สำหรับผลการศึกษปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับของเกษตรกร มีความสอดคล้องกับ สิทธิกร ดวงศรี (2541) ที่ทำการศึกษาคือความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและด้านอื่นๆ ต่อการยอมรับการส่งเสริมการปลูกกระถินเทพา สอดคล้องกับการศึกษาของ Zandstra et al. (1979) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมในชนบท คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม มากกว่าปัจจัยอื่นๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Griliches (1957) ที่ศึกษาการยอมรับการปลูกข้าวโพดพันธุ์ สอดคล้องกับ Sofranko (1988) ที่ศึกษาความสำคัญของแรงงานที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกข้าวโพดพันธุ์ SR52 โดยผลการศึกษาเหล่านี้มีความขัดแย้งกับ ไพบูลย์ สุทธสุภา (2541) ที่ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของเทคโนโลยีการปลูกข้าวญี่ปุ่น ส่วนผลการศึกษาของ สุขจิต ทองเหมือน (2542) ที่ศึกษาการแพร่กระจายทางพื้นที่และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปลูกข้าวโพดฝักอ่อน ก็มีความสอดคล้องกับการศึกษาในครั้งนี้ แต่มีความขัดแย้งกับ สักดิ์สิทธิ์ ชวนพงษ์พานิช (2538) ที่ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมโครงการปลูกกระเทียมพันธุ์เมืองฝาง

ผลการศึกษปัจจัยทางด้านการเมือง/องค์กรการแพร่กระจาย ที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับของเกษตรกร มีความสอดคล้องกับ David S. and David Z. (2000) ที่ศึกษาการยอมรับของนวัตกรรมทางการเกษตรสำหรับการเปลี่ยนแปลงระบบการเกษตรใหม่ และ Lancon and Erenstein (2002) ที่ศึกษาศักยภาพและช่องทางของการผลิตข้าว

ผลการศึกษปัจจัยทางด้านการศึกษาที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกร มีความสอดคล้องกับ Angkasith (1982) ที่ศึกษาถึงการยอมรับการปลูกพืชทดแทนของเกษตรกรชาวไทยภูเขาในโครงการพัฒนาตลาด เพื่อการเกษตรที่สูงไทยและสหประชาชาติ สอดคล้องกับ Angkasith (1987) ที่ศึกษาถึงทัศนคติของเกษตรกรชาวเขาที่มีต่อการปลูกกาแฟและการส่งเสริมปลูกกาแฟบนที่สูงในภาคเหนือของประเทศไทย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ เอกรัตน์ ศรีวิรัตน์ (2545) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกฝักปลอดภัยจากสารพิษ โดยสอดคล้องกับ ไพบูลย์ สุทธสุภา (2541) ที่ทำการศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของเทคโนโลยีการปลูกข้าวญี่ปุ่น สอดคล้องกับ Algbekoen (1984) ที่กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกษตรกรมีการยอมรับการปลูก

ยางพารา คือ การติดต่อกับตัวแทนการแพร่กระจาย และการศึกษาของ Winnie (2002) แนะนำว่า ควรใช้ตัวแทนการแพร่กระจายเข้ามาช่วยที่จะทำให้เกิดการยอมรับมากขึ้น โดยตัวแทนการแพร่กระจายจะทำให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมมากขึ้น การศึกษาเหล่านี้มีความสอดคล้องกับ วิสิฐ กิจสมพร (2541) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการปลูก สตรอบอรี่ สอดคล้องกับ วัชรินทร์ นนทจิตร (2539) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูก ป่าชุมชนของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาป่าไม้ สอดคล้อง สุกัญญา กองเงิน และเรืองเดช สุขสมบูรณ์ (2537) ที่ศึกษาการยอมรับการใช้เทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสงฤดูแล้งในเขตชลประทาน แต่มีความขัดแย้งกับ วิวัฒน์ ดวงโภชน (2541) ที่ศึกษาการยอมรับการปลูกพืชทดแทนฝิ่นของ ชาวเขาเผ่าม้ง

ส่วนปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการไม่ยอมรับการปลูกยางพาราของเกษตรกรเป็นปัจจัย ทางด้านเศรษฐกิจเหมือนกัน เช่น การขาดแคลนเงินทุน และเกษตรกรไม่มีที่ดินสำหรับการปลูก ยางพารา ปัจจัยทางด้านกายภาพ คือ ความยากลำบากในการเข้าถึงพื้นที่ และปัจจัยในระดับบุคคล คือ เกษตรกรไม่ชอบทดลองปลูกพืชชนิดใหม่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ คือ ปัจจัย ทางด้านสังคม/วัฒนธรรม มีผลต่อการไม่ยอมรับการปลูกยางพาราของเกษตรกร สำหรับผล การศึกษาปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ที่มีอิทธิพลต่อการไม่ยอมรับของเกษตรกร มีความสอดคล้องกับ Havens and Flinn (1975) ที่ศึกษาการแพร่กระจายเทคโนโลยีใหม่ของการผลิตกาแฟ สอดคล้องกับ Algebkoen (1984) ที่กล่าวว่า ปัจจัยเศรษฐกิจมีความสำคัญที่ทำให้เกษตรกรมีการยอมรับการปลูก ยางพารา และสอดคล้องกับ David et al. (2005) ที่ศึกษาการสนับสนุนเทคโนโลยีการอนุรักษ์โดยผู้ ถือครองที่ดินในชนบท

ผลการศึกษาปัจจัยทางด้านกายภาพ ที่มีอิทธิพลต่อการไม่ยอมรับของเกษตรกร มีความ สอดคล้องกับ สุขจิต ทองเหมือน (2542) ที่ศึกษาการแพร่กระจายทางพื้นที่และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การยอมรับการปลูกข้าวโพดฝักอ่อน สอดคล้องกับ Jansen et al. (1990) ที่ศึกษาการยอมรับการ เพาะปลูกธัญพืช และสอดคล้องกับ Negri and Brooks (1990) ที่ศึกษาการตัดสินใจเลือกใช้ เทคโนโลยีทางด้านชลประทาน

ผลการศึกษาปัจจัยในระดับบุคคล ที่มีอิทธิพลต่อการไม่ยอมรับของเกษตรกร มีความ สอดคล้องกับ เกษม อุปราสิทธิ์ (2537) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับคำแนะนำการปลูก เสาวรส สอดคล้องกับ เอกรัตน์ ศรีวิรัตน์ (2545) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผัก ปลอดภัยจากสารพิษ สอดคล้องกับ Winnie (2002) ที่กล่าวว่า การไม่ยอมรับนวัตกรรมเป็นผลมา จากตัวของเกษตรกร ได้แก่ ความเชื่อแบบดั้งเดิม การกลัวความเสี่ยง มีความรู้ทางการศึกษาน้อย

และมีทัศนคติไม่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีความขัดแย้งกับ Frank and Barbara (1986) ที่ศึกษาปัจจัยทางด้านสังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกร

6.2.3 การวิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา

การวิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสม ใช้ชั้นข้อมูล 7 เรื่อง ได้แก่ พื้นที่ขอบเขตป่าไม้ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ชุดดิน ปริมาณน้ำฝน ระดับความสูง ความลาดชัน และพื้นที่การเกิดไฟป่า ผลของการศึกษา พบว่า สามารถแบ่งพื้นที่ที่เหมาะสมออกได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ พื้นที่เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ยูพา ลิมส์วัตต์ (2542) ที่ใช้ฐานข้อมูลระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อหาพื้นที่เหมาะสมในการปลูกยางพาราของประเทศไทย โดยแบ่งพื้นที่ความเหมาะสมออกได้เป็น 4 ระดับเหมือนกัน แต่ใช้ชั้นข้อมูล 8 ชั้น ได้แก่ ดิน ขอบเขตลุ่มน้ำ ปริมาณน้ำฝน เขตชลประทาน เขตป่าไม้ ขอบเขตการปกครอง เส้นทางคมนาคม และการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในขณะที่ผลการศึกษาพื้นที่เหมาะสมต่อการปลูกยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ สมเจตน์ ประทุมมิตร และคณะ (2531) ก็แบ่งพื้นที่เหมาะสมออกเป็น 4 ระดับเหมือนกัน แต่ใช้ชั้นข้อมูลที่แตกต่างกัน ได้แก่ โครงสร้างดิน เนื้อดิน ความลึกของดิน ความลาดชันของพื้นที่ การระบายน้ำของดิน ระยะเวลาที่น้ำท่วมขังหน้าดิน ปริมาณอินทรีย์วัตถุ ความสามารถในการถ่ายเทธาตุอาหารของเนื้อดิน ความสามารถในการเก็บธาตุอาหารไว้ในเนื้อดินเพื่อให้พืชใช้เป็นประโยชน์ ปริมาณน้ำฝน ช่วงระยะเวลาฤดูแล้ง ปริมาณน้ำที่ขาดแคลนในช่วงฤดูแล้ง วันกรีดยางที่สูญเสียเนื่องจากวันฝนตกหนัก อุณหภูมิ ความเร็วลม และผลกระทบของความกดดันของไอน้ำในบรรยากาศต่อการไหลของน้ำยาง

6.3 ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาการแพร่กระจายและการยอมรับการเพาะปลูกยางพาราของเกษตรกรในจังหวัดพะเยา คือ ทำให้ทราบถึงตำแหน่งพื้นที่ปลูกยางพาราในจังหวัดพะเยา โดยจำนวนพื้นที่ปลูกมากจะมีความสัมพันธ์กับจำนวนเกษตรกรที่มากตามไปด้วย ซึ่งการเข้าช่วยเหลือและสนับสนุนปัจจัยทางการผลิตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หาดำแหน่งที่สร้างโรงงานตลาดกลางรับซื้อยางพารา การเปิดร้านค้าจำหน่ายอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับยางพารา เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เกิดการแพร่กระจายของการปลูกยางพาราในจังหวัดเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่การศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและไม่ยอมรับการปลูกยางพารา สามารถใช้เป็นแนวทางให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมได้เลือกวิธีการปฏิบัติต่อเกษตรกรที่ยอมรับและไม่ยอมรับได้อย่างถูกต้อง นอกจากนั้นยัง

อาจนำผลการศึกษานี้ไปใช้อธิบายถึงปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการปลูกยางพาราในจังหวัดให้แก่เกษตรกร เพื่อเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นของวิธีการส่งเสริม ส่วนการวิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพาราสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการกำหนดเขตส่งเสริมการปลูกยางพาราของจังหวัด เพื่อให้ได้ต้นยางพาราและผลผลิตจากยางพาราที่มีคุณภาพต่อไป

6.4 ปัญหาและอุปสรรคในการศึกษา

1) ข้อมูลสถิติการปลูกยางพาราของเกษตรกรที่รวบรวมมาจากสำนักงานเกษตรจังหวัดพะเยา มีความไม่ต่อเนื่องของจำนวนเกษตรกรที่ปลูกยางพาราในแต่ละปี เนื่องจาก ข้อมูลสถิตินี้เดิมเป็นของศูนย์ส่งเสริมการปลูกยางพาราภาคเหนือ ที่มีการเก็บบันทึกไว้ในปี พ.ศ. 2534 – 2545 แต่การเก็บบันทึกดังกล่าว ก็ไม่ได้รับการสนใจอย่างจริงจังจากเจ้าหน้าที่และเจ้าของกิจการทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีความคลาดเคลื่อนกับจำนวนเกษตรกรที่ปลูกยางพาราในจังหวัดอย่างแท้จริง ในขณะที่ในปี พ.ศ. 2545 – 2546 ทางสำนักงานเกษตรจังหวัดได้ออกสำรวจพื้นที่ปลูกยางพาราใหม่ โดยอ้างอิงจากข้อมูลของศูนย์ส่งเสริมการปลูกยางพาราภาคเหนือเดิม แต่ข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจแต่ละครั้งมีข้อมูลไม่ตรงกัน บางอำเภอก็ไม่มีข้อมูลหรือมีข้อมูลแต่ไม่ได้ส่งมารวบรวมไว้ที่สำนักงานเกษตรจังหวัด ทำให้ข้อมูลที่น่ามาใช้อ้างอิงในการศึกษาค้างครั้งนี้เป็นข้อมูลที่รวบรวมมาได้ทั้งหมดภายในปี พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนใหญ่ของจำนวนเกษตรกรที่ปลูกยางพาราในจังหวัดพะเยา

2) การวิเคราะห์ค่า Chi-Square เพื่อใช้เป็นสถิติอ้างอิงการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการยอมรับของเกษตรกรทั้ง 2 หมู่บ้าน ไม่สามารถคำนวณได้ เนื่องจาก ข้อมูลที่เกษตรกรเลือกในแต่ละระดับมีจำนวนความถี่น้อยกว่า 30 ซึ่งเป็นความถี่อย่างต่ำในการวิเคราะห์ค่า Chi-Square ทำให้เมื่อคำนวณค่าออกมาแล้ว มีความคลาดเคลื่อนของค่านัยสำคัญร้อยละ 100 จึงไม่ได้นำมาแสดงในการศึกษาค้างนี้

3) การใช้แบบสอบถามนำสัมภาษณ์เกษตรกรบางครั้งเกษตรกรไม่สามารถจดจำข้อมูลที่เป็นตัวเลขได้ทั้งหมด ทำให้ผู้สัมภาษณ์ต้องประมาณค่าตัวเลขด้วยตัวเองจากการสอบถามข้อมูลแวดล้อมอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นเกษตรกรบางคนไม่มีเวลาที่จะให้สัมภาษณ์ เนื่องจากต้องรีบเดินทางไปทำงานในไร่ ซึ่งทำให้ข้อมูลที่ต้องการบางอย่างขาดหายไป

4) การวิเคราะห์ข้อมูลดาวเทียมไม่สามารถแสดงให้เห็นพื้นที่ปลูกยางพาราได้ตามที่ตั้งใจไว้ เนื่องจากพื้นที่ปลูกยางพาราในจังหวัดพะเยามีพื้นที่ปลูกต่อรายจำนวนน้อย นอกจากนั้นระยะเวลาในการปลูกของเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2546 ทำให้ไม่สามารถมองเห็นพื้นที่ปลูกยางพาราได้ เพราะจะมีความคล้ายคลึงกับข้อมูลดินในข้อมูลดาวเทียม

6.5 ข้อเสนอแนะ

6.5.1 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) การศึกษาการแปลข้อมูลความเทียมของพื้นที่ปลูกยางพาราในจังหวัดพะเยา เพื่อดูการกระจายตัวของพื้นที่และทำการเก็บสำรวจข้อมูลการผลิตยางพาราในแต่ละพื้นที่โดยนำมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อคาดการณ์ผลผลิตโดยรวมของจังหวัด ในขณะที่การเก็บข้อมูลการผลิตยางพาราในพื้นที่ สามารถบ่งบอกถึงคุณลักษณะของปัจจัยทางกายภาพต่างๆ ณ จุดที่สำรวจนั้น เพื่อนำไปใช้สร้างเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ในการหาพื้นที่เหมาะสมที่ให้ผลผลิตสูงของยางพาราต่อไป

2) การใช้ข้อมูลระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ร่วมกับข้อมูลระยะไกลและข้อมูลสถิติเพื่อวิเคราะห์หาตำแหน่งที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมและตำแหน่งที่ตั้งของตลาดกลางยางพาราที่จะมีการก่อสร้างขึ้นในอนาคต

3) การศึกษาปัจจัยทางด้านต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับซื้อและเร็วของเกษตรกร 2 หมู่บ้านที่อยู่ติดกัน แต่มีระยะเวลาในการยอมรับที่แตกต่างกัน เช่น บ้านทุ่งกว๋าวกับบ้านทุ่งกล้วย บ้านปางใหม่กับบ้านห้วยนา บ้านสากับบ้านจุ่น ในตำบลทุ่งกล้วย กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา เป็นต้น เพื่อจะทำให้ทราบถึงข้อมูลการตัดสินใจของเกษตรกรที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยอื่นๆ ได้ดีขึ้น ซึ่งในการศึกษารุ่นนี้ได้ใช้เกษตรกร 2 หมู่บ้านที่อยู่ต่างพื้นที่กัน แต่มีจำนวนของเกษตรกรที่ปลูกยางพารามากและปลูกในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกัน

4) การเปรียบเทียบผลของความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนและค่าขนส่ง เมื่อมีการส่งขายผลผลิตยางพาราไปที่ประเทศจีน โดยผ่านโรงงานที่จังหวัดระยองกับผ่านไปทางท่าเรือและเส้นทางถนนในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

6.5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลยางพาราสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรวบรวมเก็บไว้ในแหล่งเดียว เพื่อให้ค้นคว้าได้ง่ายของผู้ที่สนใจและข้อมูลควรมีความถูกต้อง เนื่องจากยางพาราเป็นพืชใหม่ในจังหวัด ซึ่งยังคงมีการศึกษาจากหลายหน่วยงานและสถาบันศึกษาในอนาคต การได้รับข้อมูลที่ง่ายครอบคลุมและมีความถูกต้องของข้อมูล ใกล้เคียงกับความเป็นจริง จะทำให้การศึกษาต่อไปมีประสิทธิภาพและจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมาก ต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกร การผลิตยางพาราและสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับยางพาราของจังหวัดพะเยา อย่างไรก็ตาม ความต้องการปลูกยางพาราของเกษตรกรในปัจจุบันมีเป็นจำนวนมาก รัฐบาลควรเปิดรับสมัครเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ รัฐบาลควรมีการร่วมมือกับภาคเอกชนในการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกร เพราะจะทำให้การส่งเสริมมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากเกษตรกรที่มีคุณสมบัติตรง

ตามเงื่อนไขการสมัครเข้าร่วมโครงการของรัฐบาลก็มีสิทธิ์สมัครและได้รับแจกต้นกล้ายางพารา ในขณะที่เกษตรกรที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามเงื่อนไขก็ต้องติดต่อซื้อต้นกล้ายางพารากับภาคเอกชน และรัฐบาลควรมีการวางแผนจัดตั้งตลาดกลางยางพารา เพื่อเป็นตลาดรับซื้อผลผลิตยางพาราที่มีเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งเกษตรกรไม่ต้องขนส่งไปขายที่โรงงานรับซื้อยางพาราจังหวัดระยอง และไม่ต้องเอารถเอามาเปรียบในเรื่องราคาขายแผ่นจากพ่อค้าบางคน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved